सुद्धस् 1 A crown, tiara, diadem; मुद्धरत्नमरीचिभिर-रपृशत् R. 9. 13. [मुद्धट is crescent-shaped, the किरीट is pointed and the मीलि has three points.] -2 A crest. -3 A peak, point. -Comp. -उत्पत्न: a crest-gem.

मुक्टा Cracking or snapping the fingers.

मुकुन्दः [मुकुम् दाति दा-क पृषो । गुम्] 1 N. of Visnu or Krisna. -2 Quicksilver. -3 A kind of precious stone. -4 N. of one of the nine treasures of Kubera. -5 A kind of drum. -6 A kind of grain. -7 (In music) A kind of measure. -8 The resin of the गुगुल or कुरुन्द tree (Boswellia Thurifera); also मुकुन्दु:.

मुकुन्दकः 1 A kind of grain (कुधान्य). -2 An onion.
मुकुन्दा f. A kind of drum; वीणामुकुन्दामुरजादिभिश्च Bu.
Ch. 1. 45.

मुक्ररः 1 A mirror, looking-glass; गुणिनामपि निजरूप-प्रतिपत्तिः परत एव संभवति । स्वमहिमदर्शनमङ्गोर्भुकुरतले जायते यस्मात् Vās.; Si. 9. 73; N. 22. 43. -2 A bud; see मुकुलः. -3 The handle of a potter's wheel. -4 The Bakula tree. -5 The Mallikā creeper.

मुक्तरायते Den. A. To become a mirror.

मुकुलः, न्छम् 1 A bud; आविर्भूतप्रथममुकुलाः कन्दलीशानुकच्छम्
Me. 21; R. 9. 31; 15. 99. -2 Anything like a bud;
आलक्ष्यदन्तमुकुलान् (तनयान्) S. 7. 17. -3 The body. -4
The soul or spirit -5 A bud-like junction of the fingers.
(मुकुलीक means ' to close in the form of a bud'; अथाप्रहस्ते
मुकुलीक ताब्गुली Ku. 5. 63.) -a. Closed (as eyes). -Comp.
-अग्रम् a surgical instrument with a bud-like point.

मुकुलयति Den. P. To cause to close or shut, close; मुकुलयति च नेत्रे सर्वथा सुभु खेदः Mal. 3. 8.

मुकुलायित = मुकुलित q. v.; Kāv.

मुकुलित a. 1 Having buds, budded, blossoming. -2 Half-closed, half-shut; दरमुकुलिंतनयनसरोजम् Gît. 2; Ku. 3. 76; Māl. 1. 27; बाले लीलामुकुलितमभी मन्थरा दृष्टिपाताः, किं क्षिप्यन्ते Bh. 1. 62. -3 Closed, shut.

मुकुष्टः, मुकुष्टकः A kind of bean (Mar. मटकी ?).

मुक्त p. p. [मुन्क] 1 Loosened, relaxed, slackened.

-2 Set free, liberated, relaxed. -3 Abandoned, left, given up, set aside, taken off. -4 Thrown, cast, discharged, hurled. -5 Fallen down, dropped down from; विदन्ति मार्ग नखरम्भक्रेमुकाफले: Ku. 1. 6. -6 Drooping, unnerved; मुक्तरवयंबरशियिष Dk. -7 Given, bestowed.

-8 Sent forth, emitted. -9 Finally saved or emancipated. -10 Ejected, spit out. -11 Deprived. -12 Absolved or emancipated (from sin or worldly existence); see मुन् also. -18 Opened, blown (as a flower); मुक्तपुष्पावकीणन (शोभिता) Rām. 5. 1. 8. -14 Set up, established (प्रवर्तित); स दण्डो विधिवन्मुक्तः Rām. 7. 79. 9. -कः One who is finally emancipated from the bonds

of worldly existence, one who has renounced all worldly attachments and secured final beatitude, an absolved saint; सुभाषितेन गीतेन युवतीनां च लीलया। मनो न भिग्रते यस्य स बै मुक्तोऽथवा पद्यः॥ Subhas. -कम् The spirit released from worldly existence. -Comp. -अस्बर: a Jaina mendicant of the digambara class. -आत्मन a. finally saved or emancipated. (-m.) 1 the soul absolved from sins or from worldly matter. -2 a person whose soul is absolved. -आसन a. rising from a seat. (-नम्) a particular position of ascetics (सिद्धासन). -कच्छः a Buddhist. -कञ्चकः a snake that has cast off its slough. -कण्ड a. raising a cry. (-ण्डम्) ind. bitterly, loudly, aloud; सा मुक्तकण्ठं व्यसनातिभाराच्चक्रन्द विमा कुररीव भूयः R. 14. 68. -कर, -हस्त a. open-handed, liberal, bountiful. -केश a. letting the hair hang down, having the hair dishevelled. - चहुस् m. a lion. - चेतस् a. absolved. emancipated. -प्रपातम् an open court-yard connected with a tank; मुक्तप्रपाजमिप दारुशिलेष्टकादीः । रत्नैरनेकबहुलोह-विशेषकैश्व || Manasara 47. 31-32. - बन्धन a. free from bondage; परय मूर्षिकमात्रेण कपोता मुक्तबन्धनाः. -लज्ज a. shameless. -वसनः see मुक्ताम्बर. -शैशव a. adult, grown up. -संग a. free from (wordly) ties or attachments, disinterested. (-T:) an ascetic of the fourth religious order (परिवाजक).

मुक्तकम् 1 A missile, a missile weapon. -2 Simple prose (without compound words). -3 A detached stanza, the meaning of which is complete in itself; see Kav. 1. 13; मुक्तकं क्षेत्र एवेकश्रमत्कारक्षमः सताम्.

मुक्ता 1 A pearl; हारोऽयं हरिणाक्षीणां छठति स्तनमण्डले । मुक्तानामप्यवस्थेयं के बयं स्मरिकेइराः Amaru. 138 (where मुक्तानां means also 'of absolved saints'); Sukra. 4.157. (Pearls are said to be produced from various sources, but particularly from oyster-shells:-करीन्द्रजीमृतवराहशङ्ख-मत्स्याहिशुक्त्युद्भववेणुजानि । मुक्ताफलानि प्रथितानि लोके तेषां तु शुक्त्यु-द्भवमेव भूरि॥ Malli.). -2 A harlot, courtezan. -3 N. of a plant (रास्ना). -Comp. -अगारः, -आगारः the pearloyster; छठन्मुक्तांगारे भवति परलोकं गतवतो। हरेरच द्वारे शिव शिब शिबानां कलकल: Bv. 1. 32 (v. l.). -आकारता the state of having the shape of a pearl; मुक्ताकारतया तदेव निलनीपत्रस्थितं राजते. -आविलः, -ली र्., -कलापः a pearlnecklace. -गुण: a pearl-necklace, string of pearls; एकं मुक्तागुणिमव भुवः स्थूलमध्येन्द्रनीलम् Me. 48; R. 16. 18. -जालम् a string or zone of pearls; मुक्ताजालं चिरपरिचितं त्याजितो दैवगत्या Me. 98. -दामन n. a string of pearls. -दिश the quarter or cardinal point just quitted by the sun. -पटलम् a mass of pearls. -पुडप: a kind of jasmine. -प्रस्: f. the pearl-oyster. -प्रालम्बः a string of pearls. -फलम् 1 a pearl; अनेन पर्यासयताश्रुबिन्दून् मुक्ताफलस्यूलतमान् स्तनेषु R. 6. 28; 16. 62; Ku. 1. 6. -2 a kind of flower. -3 the custard-apple. -4 camphor. -5 N. of a work on Bhakti by Bopadeva; चतुरेण चतुर्विग-चिन्तामणिबणिज्यया । हेमाद्रिबॉपदेवेन मुक्ताफलमचीकरत् ॥ -मणिः, -रत्नम् a pearl. oसर: a necklace of pearls; अयं ताबद्वाष्प-